

سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳	رشته : علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع : ۹ صبح	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی :	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۶/۰۹	تعدادصفحه: ۲
دانش آموزان روزانه بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریورماه سال ۱۴۰۲		مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	اصطلاحات فقهی زیر را تعریف نمایید.	۲
	الف) دلیل اجتهادی ب) نص ج) منطوق د) استصحاب	
۲	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص نمایید.	۲/۵
	الف) مسلمانان به دلیل دور شدن از عصر نصوص نسبت به اصول فقه احساس نیاز کردند. ب) اولین و مهم ترین منبع استنباط احکام شرعی سنت می باشد. ج) هر آنچه شرع به آن حکم کند، عقل هم به آن حکم می کند. د) جمله ای که در برابر الفاظ مطلق قرار می گیرد، مقید نام دارد. ه) لزوم عمل به احتیاط علاوه بر دلایل عقلی با ادله نقلی نیز قابل اثبات است.	
۳	جاهای خالی را با عبارت مناسب کامل کنید.	۲
	الف) تفسیر آیات الاحکام یکی از اقسام تفسیر..... است. ب) شرط صحت اعمال عبادی می باشد. ج) به خبری که یقین به صدورش نداریم می گویند. د) به اجماعی که فقیه شخصاً فتاوی مجمعین را ندیده، اجماع می گویند.	
۴	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	۴
	الف) لازمه تفقه در دین چیست؟ (۵/۰ نمره) ب) وظیفه علم رجال را بنویسید. (۵/۰ نمره) ج) به اتفاق نظر جمعی از علما که کاشف از رأی معصوم باشد چه می گویند؟ (۵/۰ نمره) د) اصل تخییر در کجا جاری می شود؟ (۱ نمره) ه) شباهت خبر متواتر و اجماع را بنویسید. (۵/۰ نمره) و) کدام دلیل عقلی حجیت دارد؟ (۵/۰ نمره) ز) مؤسس عصر تجدید روش استنباط چه کسی بود؟ (۵/۰ نمره)	
۵	عبارت زیر به کدام یک از اصول عملی اشاره دارد؟ "نمازگزاری که از روی فراموشی، جهل و اخفات را در نماز رعایت نمی کند."	۰/۵
ادامه سؤالات در صفحه بعد		

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳	رشته : علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع : ۹ صبح	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی :	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان : ۱۴۰۲/۰۶/۰۹	تعداد صفحه : ۲
دانش آموزان روزانه بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریور ماه سال ۱۴۰۲		مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
۶	به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.	۸
	الف) استدلال به عموم عام چه زمانی جایز می‌باشد؟ (۱/۵ نمره)	
	ب) قید متّصل را همراه با مثال توضیح دهید. (۱/۵ نمره)	
	ج) ذی المقدّمه را با ذکر مثال توضیح دهید. (۱/۵ نمره)	
	د) آیا عقل بین حرمت عمل و بطلان آن ملازمه‌ای می‌بیند؟ توضیح دهید. (۱ نمره)	
	ه) شک لاحق را به عنوان یکی از ارکان استصحاب توضیح دهید. (۵/۰ نمره)	
	و) احتیاط شرعی را تعریف کنید.. (۵/۰ نمره)	
	ز) قاعده قبح عقاب بلایان را توضیح دهید. (۱/۵ نمره))	
تطبیق فقهی		
۷	توضیح دهید که چگونه امام کاظم علیه السلام از دو آیه «قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطْنٌ وَ الْإِثْمُ» و آیه‌ی «وَ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَ الْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ» حرمت خمر را استنباط کرده است؟	۱
۲۰	جمع	"موفق و مؤید باشید."

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳	رشته: علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۹ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۶/۰۹	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در شهریور ماه سال ۱۴۰۲	مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	<p>(الف) منبع و مصدر حکم واقعی را «دلیل اجتهادی» می‌گویند. (۰/۵ نمره)</p> <p>(ب) هرگاه لفظی تنها بر یک معنا دلالت کند و جز آن هیچ معنای دیگری نداشته باشد، نص در آن معناست. (۰/۵ نمره)</p> <p>(ج) در برخی از جملاتی که میان افراد رد و بدل می‌گردد علاوه بر معانی ای که از مفاد عین کلام فهمیده می‌شود از مضمون بیان نشده آن نیز معانی‌ای می‌توان برداشت کرد و به آن استناد نمود مثلاً وقتی اعلام می‌کنند که «اگر برف بیارد مدرسه تعطیل است»، علاوه بر آنچه در مفاد این جمله وجود دارد از مضمون آن هم معنای دیگری قابل برداشت است و آن اینکه اگر برف بیارد مدرسه تعطیل نیست. مدلول جمله نخست را منطوق می‌گویند. (۰/۵ نمره)</p> <p>(د) استصحاب: گاهی شک دارای حالت سابقه است یعنی قبلاً نسبت به موضوع علم داشتیم ولی الآن نسبت به آن شک داریم. (۰/۵ نمره)</p>	۲
۲	<p>(الف) صحیح (ب) غلط (ج) غلط (د) صحیح (ه) صحیح (هر مورد ۰/۵)</p>	۲/۵
۳	<p>(الف) تفسیر موضوعی (ب) نیت (داشتن قصد قربت) (ج) واحد (خبر غیر مقطوع الصدور) (د) اجماع منقول (هر مورد ۰/۵ نمره)</p>	۲
۴	<p>(الف) لازمه تفقه در دین به معنای فهم عمیق دین بصیرت در تمامی اجزا و ارکان اسلام اعم از اصول و فروع دین است. ۰/۵ نمره</p> <p>(ب) عهده دار بررسی تک تک راویان از جهت توثیق و تفسیق است. ۰/۵ نمره</p> <p>(ج) اجماع ۰/۵ نمره</p> <p>(د) گاهی شک ما میان وجوب و حرمت است در اینجا نه امکان جمع میان دو عمل است و نه امکان ترجیح یکی بر دیگری. در همان مواردی که محل اجرای احتیاط است گاهی احتیاط مقدور نیست و آن در جایی است که شک مکلف میان حرمت و وجوب باشد در چنین وضعیتی اصل تخیر جاری می‌شود. (یعنی مکلف میان انجام یا ترک عمل مخیر است). ۱ نمره</p> <p>(ه) هر دو راه رسیدن به سنت هستند. ۰/۵ نمره</p> <p>(و) آن دسته از احکام عقلی حجت اند که برخاسته از عقل سلیم یا عقل فطری باشند نه عقل آمیخته با هوا و هوس و تمایلات نفسانی و عاطفی. ۰/۵ نمره</p> <p>(ز) وحید بهبهانی ۰/۵ نمره</p>	۴
۵	برائت	۰/۵
۶	<p>(الف) تنها زمانی جایز است و می‌توان به ظهور آن استناد کرد که درباره تخصص های احتمالی جست و جوی کامل به عمل آید و فقط پس از اطمینان از عدم آن می‌توان به ظهور عام در شمولیت استناد کرد. ۱/۵ نمره</p> <p>(ب) متصل قیدی است که همراه همان جمله بیان کننده مطلق می‌آید همچون «صَلَّ مَعَ الطَّاهَرَةِ» در این جمله قید «مَعَ الطَّاهَرَةِ» متصل به «صَلَّ» آمده و اطلاق آن را مقید به طهارت کرده است. توضیح ۰/۷۵ نمره. مثال ۰/۷۵ نمره. جمعا ۱/۵ نمره</p> <p>(ج) اگر شارع به وجوب عملی امر کند لازمه این امر واجب شدن مقدمات آن است. به آن عمل واجب که نیاز به مقدمه دارد ذی المقدمه گفته می‌شود (مثال: نماز ذی المقدمه و وضو مقدمه آن است). توضیح ۱ نمره. مثال ۰/۵ نمره. جمعا ۱/۵ نمره</p> <p>(د) اگر نهی شرعی به عملی تعلق گرفت لازمه آن علاوه بر حرمت که از ظاهر نهی فهمیده می‌شود، بطلان و فساد آن عمل است. ۱ نمره</p> <p>(ه) یعنی باید پس از یقین سابق، برای مکلف نسبت به بقای متیقن شک ایجاد شود. ۰/۵ نمره</p> <p>(و) در مواردی که وجوب احتیاط به وسیله دلایل عقلی قابل اثبات نیست ولی روایات باب احتیاط، مکلف را به احتیاط در آن مورد توصیه می‌کند احتیاط شرعی گفته می‌شود. ۰/۵ نمره</p> <p>(ز) عقل حکم می‌کند که اگر قانون گذار بنده‌ای را برای ارتکاب عملی که وجوب یا حرمتی برایش بیان نشده است عقاب کند فعلی قبیح انجام داده است و از حکیم چنین فعلی سر نمی‌زند. این دلیل به صورت قاعده‌ای در آمده که به آن "قاعده قبح عقاب بلایان" می‌گویند. ۱/۵ نمره</p>	۸
۷	<p>زیرا در آیه نخست اثم حرام دانسته شده و اثم بنابر آیه دوم شامل خمر می‌شود، پس از مجوعه این دو آیه به دست می‌آید خمر گناهی بزرگ است و باید از آن دوری کرد.</p>	۱
۲۰	همکاران محترم، خواهشمند است باتوجه به مفهومی و استدلالی بودن احکام ۳ به پاسخ های مشابه و منطقی نمره کامل تعلق گیرد.	